

Informacja
ze spotkania Zespołu obszaru strategicznego
„Kraków – miejsce zamieszkania i rekreacji”
w ramach prac nad dokumentem Strategii Rozwoju Krakowa
w dniu 16 października 2013 r.

Miejsce spotkania: Sala nr 303, Urząd Miasta Krakowa, Pl. Wszystkich Świętych ^{3/4}

W spotkaniu uczestniczyli: wg załączonej listy.

Na wstępie ekspert obszarowy - Pan prof. arch. Zbigniew Zuziak przywitał wszystkich zebranych i podziękował wszystkim, którzy w konsekwencji poprzedniego spotkania przesłali informacje lub uwagi.

Następnie ekspert omówił strukturę informacji zawartą w opracowaniu autorskim *Obszar strategiczny: środowisko zamieszkania i wypoczynku. Diagnoza* przesłanym drogą mailową uczestnikom spotkania. W nawiązaniu do zgłoszonych na piśmie uwag dot. zagadnień kultury ekspert stwierdził, że w jego ocenie blok poświęcony zagadnieniom szeroko pojętej kultury mogłyby znaleźć się praktycznie w każdym w obszarów strategicznych, jednak najwłaściwszym miejscem jest obszar *Kraków metropolitalny* ze względu na szczególny, właśnie metropolitalny jej charakter.

Prof. arch. Barbara Bartkowicz (Politechnika Krakowska) zapytała o skalę szczegółowości diagnozy. Prof. Zbigniew Zuziak stwierdził, że na pierwszym spotkaniu obszarowym ten problem zdefiniowano. Przypomniał jednocześnie, że istnieje skala miejska, skala dzielnicowa, najważniejsza jest chyba skala jednostek strukturalnych, choć pewne zjawiska „wychodzą” najbardziej w obszarach strukturalnych, o których mowa była przy pracach nad projektem zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Krakowa. W związku z tym należy się pragmatycznie dostosować skalę stosowaną w pracach diagnostycznych do warunków czasowych, jakie nas ograniczają. Dlatego też na tym spotkaniu powinniśmy wyspecyfikować problemy w skali miasta.

Pan Bogdan Dąsał (pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. osób niepełnosprawnych) zaznaczył, że jego obecność na tym spotkaniu jest po to, aby w dokumentach miejskich, strategicznych i programowych, problematyka ta jak najczęściej się przewijała i była w nich uwzględniana. Kraków jest miastem specyficznym, w skali Polski jest to miasto o najwyższym odsetku osób niepełnosprawnych, dlatego zagadnienie to jest niebagatelne i ten fakt nie może być pomijany w politykach gminnych. Wśród tych dokumentów gminnych Strategia Rozwoju Krakowa jest dokumentem naczelnym. Pośród grup tematycznych zakres dotyczący osób niepełnosprawnych nie jest bezpośrednio wymieniony, ale w każdej z tych grup problematyka ta ma swój wydźwięk.

Pełnomocnik podniósł, że w przyszłym roku będzie przyjmowany przez Radę Miasta Krakowa kolejny Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na następne cztery lata jako jego aktualizacja. Poprosił także, aby wszystkie wątki związane ze Strategią i programami Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych zawierały elementy dot. osób niepełnosprawnych.

W związku z wystąpieniem P. Bogdana Dąsała Prof. Zbigniew Zuziak poprosił o przekazanie informacji diagnostycznej, w której byłyby wyartykułowane dziś przedstawione kwestie, głównie w zakresie: środowiska społecznego, środowiska kulturowego, środowiska

gospodarczego, infrastruktury technicznej, przestrzeni publicznych, usług publicznych, transportu i mobilności, rehabilitacji i rewitalizacji.

Krzysztof Kodura (Wydział Rozwoju UMK) poruszył kwestię skali problemu osób niepełnosprawnych (20% populacji mieszkańców Krakowa) i geografii rozmieszczenia osób niepełnosprawnych oraz warsztatu metod informatycznych, w których bardzo dużą ilość danych można przetworzyć na rzecz rozwiązywania ww. problemów. Kolejnym zagadnieniem jest wyczerpywanie się formuły standardowych metod zarządzania na rzecz *smart city*, poprzez włączanie osób i organizacji w takie działania.

Ekspert obszarowy poprosił o deklarację ze strony Pana Krzysztofa Kodury pokazania możliwości wykorzystania współczesnych środków wykorzystania informacji dla zarządzania miastem wraz z diagnozą, na ile Kraków ze swoim wykorzystaniem tych metod jest daleki od standardów światowych .

Mikołaj Kornecki (architekt, OKRK i SKOZK) – w nawiązaniu do poprzedniej wypowiedzi – stwierdził, że w jego opinii Kraków jest „miastem niepełnosprawnym” – jest trzecim w Europie miastem pod względem zanieczyszczenia powietrza. Tymczasem w budżecie Miasta od lat nie ma żadnych środków na wykup terenów pod skwery i zieleńce, natomiast sprzedaje się tereny pod kolejne inwestycje komercyjne, pogarszając w ten sposób warunki aerosanitarnie Krakowa. Dalszymi kwestiami poruszonymi przez Mikołaja Korneckiego były następujące zagadnienia:

- Miasto, obok terenów mieszkaniowych i zapewniających miejsca pracy, powinno mieć możliwości zabezpieczenia miejsc na zieleń i rekreację,
- Wyludnianie się śródmieścia Krakowa – należy zachęcać ludzi do powrotu do Miasta,
- W zakresie transportu Kraków powinien zapewnić bezpłatną komunikację publiczną,
- Zapobieganie niskiej emisji, również na obrzeżach i terenach przyległych do granic miasta,
- Rewitalizacja i rehabilitacja – działania w kierunku utrzymania struktury mieszkańców, m.in. poprzez dopłaty do czynszów dla najemców słabszych ekonomicznie.

Ekspert obszarowy – konkludując wypowiedź Mikołaja Korneckiego – zaproponował zdefiniowanie zagadnień:

- skażenie powietrza w Krakowie,
- niedostatek zieleni oraz kurczenie się zasobów zieleni pod wpływem inwestycji,
- niepełnosprawni,
- gospodarka gruntami komunalnymi nie uwzględniająca problemu kurczenia się zasobów zielonych,
- wyludnianie się śródmieścia,
- zbyt słabe zachęty dla ekonomicznego uprzywilejowania transportu publicznego,
- brak polityki metropolitalnej w zakresie niekorzystnego wpływu suburbanizacji na środowisko zamieszkania w Krakowie,
- brak ochrony mieszkańców przed gentryfikacją.

(Gentryfikacja – pojęcie wywodzące się od angielskiego słowa *gentry* (*szlachta*), oznaczające gwałtowną zmianę charakteru danej części miasta. Najczęściej dotyczy przepływu ludności z dzielnicy mieszkalnej, zamieszkałej przez szerokie spektrum lokatorów, do strefy zdominowanej przez osoby o stosunkowo wysokim statusie materialnym) – przypis JAB.

Do tej listy Pan Mikołaj Kornecki dodał kolejne zagadnienie: bezpieczeństwo środowiska zamieszkania.

Pani Maria Bogdani (Instytut Analiz – Monitor Rynku Nieruchomości) poruszyła temat struktury majątkowej w obszarze Miasta.

Wartość Krakowa stanowią w głównej części trzy duże poniżej wymienione obszary:

1. mieszkania,
2. miejska infrastruktura komunalna,
3. obiekty zabytkowe (ok. 8%).

Kolejną, czwartą z kolei kategorią, są niezabudowane obszary, których wartość stanowi aż ok. 7%.

Pani Maria Bogdani zwróciła również uwagę na to, że ważnym atrybutem rynkowym są walory zabytkowe obiektu. Ma to znaczenie dla tzw. efektu zewnętrznego, tj. wzrostu wartości obiektów w sąsiedztwie obiektu zabytkowego wynikającego z jego charakteru. Tak więc nakłady prywatnych inwestorów skutkują wzrostem „renty zabytkowej”, której beneficjentem jest społeczeństwo.

Prof. Zbigniew Zuziak skierował prośbę do Pani Marii Bogdani o zredagowanie problemu w formie diagnostycznej i stanowiącej odpowiedź na pytanie o efekty synergiczne w dotychczasowych działaniach w zakresie szeroko rozumianej ochrony dziedzictwa kulturowego.

Podsumowując wypowiedź Pani Marii Bogdani ekspert stwierdził, że:

- w Krakowie wartości kulturowe przekładają się na pozytywne reakcje rynku nieruchomości i innych rynków,
- w opracowaniu należy uwzględnić efekt mnożnikowy, który może nastąpić w przypadku np. ograniczenia środków ze SKOZK-u.

Pani prof. Barbara Bartkiewicz zwróciła uwagę na wszechobecne w różnych dokumentach na różnych poziomach hasło *rozwój zrównoważony*. Należy się zatem zastanowić, co oznacza to hasło w warunkach krakowskich. Kraków zaczyna nadmiernie eksploatować swoje wartości. Wszystkie czynniki nadmiernie eksploatują potencjał Krakowa, zagrażają zrównoważonemu rozwojowi. W tych kategoriach należy widzieć również przebudowę śródmieścia (w szczególności centrum), sprowadzającą ten rejon miasta do funkcji centrum rozrywki. Konieczna jest jakaś polityka miasta chroniąca centrum przed kompletnym wyludnieniem.

Ekspert obszarowy wypowiedź Pani prof. B. Bartkiewicz zreasumował w następujących stwierdzeniach:

- niekorzystne zmiany w strukturze użytkowania przestrzeni śródmiejskiej stoją w sprzeczności z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- brak polityki mieszkaniowej przeciwdziałającej wyludnianiu niektórych obszarów miasta i negatywnie wpływającemu na jego tożsamość środowiska kulturowego.

Ponadto Pani prof. B. Bartkiewicz stwierdziła, że przemiana obszarów i nadmierne zagęszczenie obszarów obniżają ich wartość i zagrażają tworzeniu zrównoważonych przestrzeni.

Ewa Ryks (Stowarzyszenie Teatrów Nieinstytucjonalnych) podkreśliła, że aspekt kultury jest dotychczas niewidoczny bądź zbyt słabo widoczny w obszarze. Zawniosowała, aby udostępniać w większym stopniu przestrzenie publiczne dla realizacji przedsięwzięć artystycznych w lokalnych środowiskach.

Pani Joanna Szulborska (Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego) stwierdziła, że istnieje duża dysproporcja pomiędzy kulturą tzw. wysoką, opartą na spektakularnych wydarzeniach w skali metropolitalnej a tym, co się dzieje w zakresie kultury na bazie zdegradowanej, często popeerelowskiej, kulturotwórczej infrastruktury osiedlowej, która wykazuje duże niedostatki. Niezbędne jest też wsparcie dla działań w kierunku zagospodarowania czasu wolnego. Nie jest wystarczająca współpraca lokalnych klubów osiedlowych domów kultury z organizacjami pozarządowymi. Należałoby - wzorem „orlików” sportowych – organizować podobne przedsięwzięcia w dziedzinie kultury.

Ekspert obszarowy zaproponował następujące zapisy:

- stan infrastruktury osiedlowej w zakresie kultury, wypoczynku i sportu,
- zjawiska degradacji infrastruktury kultury i wypoczynku w przestrzeni osiedlowej,
- niedostateczna współpraca zarządzających obiektami kultury z NGO-sami.

Jednocześnie zaproponował, aby Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego zredagował szanse i zagrożenia w swoim zakresie merytorycznym.

Pani Ewa Ryks stwierdziła, że współpraca pomiędzy NGO-sami i instytucjami kultury jest bardzo pozytywna. Najważniejszą bolączką jest brak centrów wymiany i wspólnego działania NGO-sów i ich porozumienie z UMK. Należy też uzmysłwić sobie zasadnicze różnice pomiędzy domami kultury i centrami kultury, których cele i zadania są różne.

Pan Mikołaj Kornecki ocenił generalnie negatywnie efekty współpracy NGO-sów z Miastem, akcentując jedyne pozytywne doświadczenia konstruktywnej współpracy w przypadku tzw. Parku Duchackiego. Zwrócił również uwagę na pierwsze przypadki identyfikowania się Radnych Miasta Krakowa z inicjatywami lokalnymi.

Oskar Chmielecki (Wydział Turystyki UMK) zauważył zagrożenie terenów peryferyjnych, nieatrakcyjnych z punktu widzenia deweloperskiego, niekontrolowaną urbanizacją. Osobnym problemem według niego jest brak obiektów i terenów rekreacji dedykowanych dla całych rodzin. Brak jest też miejsc rekreacji nad zbiornikami wodnymi, a ich zasób ulega ciągłej redukcji (Staw Płaszowski, Bagry).

Pani Danuta Szymońska (Stowarzyszenie Przyjaciół Ogrodu Doświadczeń) stwierdziła, że ważne jest, aby pozwolić na upodmiotowienie społeczeństwa i jego struktur samorządowych i organizacji pozarządowych. Zwróciła również uwagę na łamanie konstytucyjnej zasady pomocniczości oraz budżet partycypacyjny, który w Krakowie jest w dalszym ciągu we wczesnej fazie rozwoju.

Pan Ryszard Pażucha (Wydział Mieszkalnictwa UMK) podkreślił, że diagnoza jest sformułowana w Polityce Mieszkaniowej, która jest programem sektorowym zaktualizowanym w 2012 r. Funkcjonuje również wieloletni program gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy Miejskiej Kraków. Główne problemy występujące w Krakowie to:

- brak środków na polityki mieszkaniowe,
- mały zasób gruntów gminnych,
- zmniejszanie się ilości lokali komunalnych.

Ponadto należy zwrócić uwagę na skalę miasta i skalę lokalną. Problemem jest też wyludnianie się Krakowa.

Pan Prof. Z. Zuziak podkreślił kluczową rolę Wydziału Mieszkalnictwa w opracowaniu naszego obszaru sektorowego oraz brak wystarczających środków w zakresie wyposażenia technicznego obszarów mieszkaniowych. Ważnym zadaniem jest też ochrona pewnych funkcji realizowanych w lokalowych zasobach gminnych (antykwarjaty, rzadkie zawody, usługi). Występuje też deficyt w sferze usług publicznych.

Pan Przemysław Szwałko (Wydział Kształtowania Środowiska UMK) stwierdził, że problemem nr 1 jest katastrofalny stan powietrza, ale zagadnienie to przenika przez cały szereg innych sfer problemowych. Podkreślił, że sąsiedztwo z terenami zielonymi jak i obiektami zabytkowymi ma znaczenie dla rynku nieruchomości. Istotne jest to, aby mieć w zasobie zieleni w granicach administracyjnych miasta zieleni dostępną na co dzień („to co za oknem”), trochę dalej („spacer z psem na smyczy”) i jako „bliska” rekreacja weekendowa. Parki rzeczne to coś, co spaja cały system przyrodniczy miasta. Przez nie można prowadzić np. szlaki rowerowe jako trasy służące rekreacji.

Pani prof. B. Bartkowicz zauważyła, że noworealizowane zespoły mieszkaniowe obciążają funkcjami rekreacyjnymi (i podobnymi) tereny sąsiednie. Ta sytuacja musi ulec zmianie i powinno to być objęte stosownymi zapisami w Strategii. Ponadto element rekreacji powinien być związany z edukacją w przestrzeni.

Pan prof. Z. Zuziak zaakcentował dwa najistotniejsze problemy:

- największy konflikt pomiędzy pieszymi i rowerzystami występujący na trakcie pomiędzy al. Waszyngtona i kopcami,
- zasadność monitorowania zmian w środowisku mieszkaniowym pod kątem efektów synergicznych.

Podsumowując ekspert obszarowy podziękował wszystkim uczestnikom spotkania. Jednocześnie poprosił o przesłanie ustalonych na spotkaniu opracowań/uwag/materiałów do końca miesiąca.

Notatkę sporządził:

Jan Adam Barański
Referat Planowania Strategicznego
Wydział Rozwoju Miasta UMK
jan.baranski@um.krakow.pl
strategia@um.krakow.pl
Tel. 12 616 6016